

A nyomor vámszedői.

Gorkij-l kások — palotabérek. — A modern kor jobbágysai. — Egy városrész mosásból él. — Ahova napfény se jut el. — Közös konyhán a szegénység. — Élet a gőzben. — Bacillus-fészek. — Verejtékes pénzért betegség. — Séta Révfalluban és Ujvárosban.

Minden győri embernek nagyot dobban a szíve, ha maga körül egy kissé körül néz és látja, ennek a mérföldes csizmákkal előre törtető városnak szinte varázslatos fejlődését. Lekezes örülünk, duzzad a keblünk a nagy gyönyörűségtől és büszkén simogatjuk tekintetünkkel a karcsu tornyu városház körül méltóságosan fölfelé törő palotákat; vidáman, libbenünk tova a gondosan tisztántartott aszfaltutakon, amelyek a belvárosrészek csupa palotasorait szegélyezik. Jólétet, boldogságot, gond nélküli életet tükröztet vissza a városnak ez a belső képe, amelyet a szerelmes leány forró, izzó ölelésével fon át a Nap meleg sugaráival. És ha belépünk egyik vagy másik palotába, forduljunk jobbra vagy balra; mindenfelé, nagy, tágas, levegős lakosztályokba nyithatunk be, amelyek minden szükséges kellelkel föl vannak szerelve, hogy kellemes, kényelmes otthonul szolgáljanak azoknak, akik el sem tudják képzelni, hogy emberi teremtmény más lakásban élhessen. De el sem hinnék ezek a boldog emberek, hogy a sorsüldözötték nagyobb bérért váltják meg az éjjeli pihenést, mint ők, a nap minden órájában rendelkezésükre álló paradiesomaiakat.

A Belváros színes, elragadó, az idegent is meglepi nagyszerű panorámája mellett azonban ha tovább is megyünk, mint a meddig az aszfalt járda húzódik, és nem föltűnik a lakos vagy finom kréműtől ragyogó cipőjüket a portól, szemtől, sártól és pocsolyától, — akkor eljutunk a külváros részekbe.

És ha a külváros részek utcáit is végig sétáljuk, minden győri embernek akkor is nagyot dobban a szíve, ha maga körül egy kissé körül néz és látja ennek a mérföldes csizmákkal előre törtető városnak varázslatos fejlődését, bántó, színtelenséget. Pirulva szegyenkezünk, sajog a keblünk az igazi emberi fájdalomtól és könyezve simogatjuk tekintetünkkel a nyomorúság körül piszkosan, ütött-kopottan a föld felé lehajló Gorkij-kunyhókat; olomléptekkel rojtok a piszkos, hol poros, hol sáros, hol kátyus, p és lyás, emberlábak kitapodta természetes utakat, melyek a düledező kunyhókat szegélyezik. Szegénységet, but-bánatot-késértiséget, gondterhes életet tükröztet vissza a városnak ez a külső képe, amelyet a mostoha ostora fon át, nem engedve hozzá még a nap sugarait sem. És ha belépünk egyik vagy másik Gorkij-kunyhóba, forduljunk jobbra vagy balra: mindenfelé elrettentően szűk, alacsony, pincésötösű lakásokba nyithatunk be, amelyek minden szükséges kellelkel bírnak arra, hogy a sors üldözöttéknek csak az isten kezében lévő egészségüket állandóan veszélyeztessék.

Kéves ember szokott letérni a palotasorokat szegélyező aszfaltjáróról, hogy beszenyezze a lakát, vagy finom kréműtől ragyogó cipőit csak azért, hogy a külvárosrészek nyomorának látása által magának egy rossz órát szerezzen.

Mi a hét több napján tanulmány tárgyává tettük a fejlődő, a ragyogó Belváros mostoha, nyomorgó testvérét, a külvárost; a lakásviszonyok szempontjából abból az ötletből, hogy a magisztrátus egészségügyi felügyelete a múlt héten körül autózta ezeket a Gorkij-kunyhókat, de elfeledkezett-e mélyebben betekinteni a nyomor tanyáira, ahol a szegénységet annyira megsarcolják.

Szociális jótékony intézmények létesülnek, alakulnak, építtetnek a zöld- és fehérasztalok mellett elhangzó, nagyhatású beszédekben, töszokban, amelyek azonban sem a falakon, sem a plafonon nem jut ki a megvalósuláshoz.

Szerettünk volna néhány városatyát magunkkal vinni erre az éppen nem kellemes és szorakoztató expedícióra, amely a nyomor vámszána egymásután mutatta be a szegény ember elrettentően sivár életé mozzanatait a való, igaz mozgó képeken.

És igen elszomorító valóság, hogy ezeket a szegény sorsüldözöttéket mennyire megadóztatják azért, mert felül alá menekülnek, hogy verejtékes keresményüket oda adva, életsorvasztó betegséget kapjanak a mérgező drogá börtönszerű lakásokban.

A hatóságnak súlyos kezét kell tennie ezekre a Gorkij-lakásokra, hol oly olcsó az emberi élet s oly drága az éjjeli nyugalom, — mely alatt általában lepi meg a betegség a szegénységet.

Kétszáznál több lakást ücszünk meg ott a nyomor vámszedőinek-házának nevezett Gorkij-kunyhóiban. Leírásukhoz nem kell írni toll, se szív, se lélek, csak ragasztatni, lekopizálni elég, hogy a kommunitás, a magisztrátus figyelmét reátereljük s a lehető legerélyesebb intézkedések megtételére sürgezzük őket. Emberbaráti, közegészségi és védelmi szempontok követelik ezt.

Palotabérekért fizetnek a szegény emberek ezekben a Gorkij-kunyhókban egy-egy lyukért, amelyek legtöbbször közös konyha köt össze. Minden ilyen közös konyhában, a tárva-nyitva álló lyukakban földig álló gőzben napszáma, hét száma, évszáma mosnak az asszonyok, ott benn száradnak a gözölgő ruhák s ebben a levegőben élnek a zserucsetlenek. Akkor örülnek, ha üdítő eső nincs, mert a lakásnak csufolt börtönzárkákba az ütött-kopott nádtetőn át becsurog az esővíz. Napfény alig jut el ezekhez az emberekhez, akiknek nagy része beteg s a betegséget drága pénzért itt vásárolták be. A modern kor ezen számadó jobbágysait, családjaikat valóságos inkvizítori kegyetlenség ezekben a bacillus fészkekben hagyni elpusztulni.

Gyors segílyt számukra, csákányt a Gorkij kunyhók lerombolására!

Es most reáirányítjuk a vetítógépet a „Győri Híradó” mozifénykép színházá vámszára és bemutatjuk a ragyogóan szép, verőfényes Belvárosnak a sötét komor, ijesztő Külvárost.

Képzletben elvezetjük az úri negyedeiket, a szegénység negyedeibe.

Első kép: Révfallu külső része.

Erzsébet királyné-ut 65

Első lakás 160 korona, csöpp konyha, alacsony, sötét szoba. Második és harmadik közös konyhával 130 és 90 korona. A 90 koronás nem szoba, hanem lyuk.

Erzsébet királyné-ut 61.

Az udvaron egy nádfedele kis egy szoba-konyhás vityilló 200 korona.

Erzsébet királyné-ut 69. (nadas)

Egy szobás lakás 130 korona. A vízvezetékért külön 10 koronát fizet a lakó. Mellette ugyanolyan szűk, sötét lyuk, szintén 130 korona.

Erzsébet királyné-ut 85.

Kis, másfél lépés széles, sötét konyha, alacsony sötét, földes szoba. A falakról folyik a víz. Telen az ágyban megrothadt a szalma. — Lakja Kormos Ferenc napzamos feleségével és négy apró gyerekkel. Félkonyhával 110 koronát fizet.

Darányi rakpart 103.

Mellette egész egy nádfedele, alacsony ház. A 103-as lehetetlenül alacsony, levegőtlen és fruytelen lakás. Egy konyhával két lakás 120 és 100 korona.

Darányi-rakpart 73.

A fejet az ember beleüti a gerendába. Egyáltalán nem embernek való lakás, közös konyhával 140 korona.

Darányi-rakpart 45.

Gyönyörű, modern villa, mellette ajtótkán, nyitott istálló. Az istállóban az emberek és lovak együtt laknak.

Darányi-rakpart 38.

Pici, sötét, alacsony konyha, amelyből befele nyílik a kis, egyablakos szoba. 140 korona. Lakja Karsay József és felesége, három gyermekkel. Az asszonynak kilenc gyermeke van, a többi nő, férjhez ment. Az úra zsákoló, de már január óta nem tud dolgozni. 19 éves fia gyári asztalos volt, februárban több munkással együtt elbocsátották, azóta nem kap munkát, mert kismesterek nem tudják használni. A férj mondta: „Kergesd el, ne adj neki enni!” Az anyja: „Mégis csak az én fiam!” Az asszony keres mosással az egész családot.

Ugyanazon ház másik lakója hasonló lakásért 140 koronát fizet. Eszes Vendél asztalos. 60 koronáért egy kis konyhakertje is van.

Itt lakik még Bárány József éjjeli ór. felesége mosni jár, három kis gyermek, csöpp lyuk 80 korona.

Velük közös konyhán Jakabcs Lajosné özeget, mos, három gyermeke van.

A házigazda Amerikában van, a házat gondnok kezeli.

Pataházi-utca 8.

Rettentő lokalitás! Udvar nincs. Vörös János a tulajdonos, aki hatvan koronát mond, hogy annyit fizet a lakója. A lakó nem mer szólalni. Szeembe ugyanazon udvaron kis nádviskó, arra azt mondja, hogy egy nagy család közös tulajdon, a lakó 100 koronát fizet. A konyha van még egy magányos szegény asszony, akinek egy kis kamrája van.

Vásárhelyi Pál-utca 26. (nadas)

Alacsony, sötét, az ajtók és ablakok ujak. Lakó Győri János és felesége, 120 koronát fizetnek.

A házigazda lakása elől teljesen elhanyagolt, csak éjjel jár haza.

Vásárhelyi Pál-utca 62.

Kidült kerítés. A ház felig a földben van. Nadas, alacsony. Egyik lakó Nagy Ferenc, éppen két napja a zsákhordásban megroppant, fekszik. Orvost nem kapnak, mert az nincs a „napzamos egyetnek”. Az anyja mos, 4 kis gyermeke van.

Közös konyhával egy másik sötét lyukban Závotzki Istvánné lakik a fiával.

Mindkét lakás 110—110 koronás.

Rozália-utca 12.

A sok nadas ház között cserepes, elég magas, újjáépítve. A lakások (kettő) kicsinyek, de elég világosak—160—160 korona!

Rozália-utca 10.

Parányi konyha, elég tágas szoba. Nadas. A lakó 140 koronát fizet. Ez az egyetlen, aki a házigazdát dicsérte, aki kömüvesmester.

Rozália-utca 16.

Nadas, alaposan megtépezott tető. Fodor Albert cipész, lakása alacsony, kicsi, 140 korona, az eső beszívárogo s végig folyik a falon. Felesége és két gyereke van. 100 koronáért kis kertet külön bérel, ott zöldséget termel.

A másik lakó Horváth István három gyermekkel, 120 koronát fizet, fél konyhával egy alacsony kis odut, melybe az eső becspege. Panaszkodik, hogy drága a lakás.

Langmár Imre

épületbádogos és vízvezeték-berendező, csatornázási vállalata

Győr, Megyeház-u. és Teleky-u. sarok.
A győri megyei könyvtár digitalizált dokumentuma